

להיות מתרגמים לעברית על ידי אתרים, אכן יש להמליץ על י. ג. פרץ את המחגם הידוע בנוסח המוקדם; זכה — מלאכתו נעשתה על-ידי עצמו, לא זכה — מלאכתו נעשתה על-ידי אחרים.

מ. בן-אליעזר.

„העבר הקרוי“

זה כמה וכמה קיראים תגרי בתוגי אנשי המדע על אשר הקהל יודע את תולדותיהם ומעשיהם ומחשבותיהם של המסוררים והסופרים, ואפילו של הבינאים, שעולם האמנות לא היה חסר כלום בהערס, בעוד שדברי ימי היהם של שאר בני עליה, חכמים, עסקנים, פילוסופים, ואף הגדולים שבהם, אינם יודעים כלל וכלל אפילו לבני דורם.

כסובן, לא מה המקום להביא את החשובות שנסמעו מצד המסוררים והסופרים, כבואם להוכיח כי בדין ובישור זכו וזוכים הם למרכוסם בעולם. רוצה אני להעיר כאן רק על סכה חשובה, שהיא הנורמה לפעמים לאנשי המדע, שלא יתפרסמו מפורץ לתגובים פעמים מאד ביניהם אנשי העם, המתגוננים ככשרון לתאר מצופם הרוחני של חבניהם באותו אופן, שכל קורא יבצא בתארר זה צורה אמנותית, המעוררת בלבו של המסתכל בה עונג ומחשבה.

ולפיכך ראוי להעלות על גב אחד מן הספרים, המתוב בידי אדם, שאין המפרטן צומנותו, שמתאר את מצופם הרוחני של אנשים לא מעולם הספירות, והספר נקרא בעונג ומעורר בלב הקורא חבה רבה אל העולם המתואר בו.

כונתי אל ספרו של מ. מ. ווינוברג „העבר הקרוי“* (זכרונות ותאורים מחיי פרקליטים ועסקני צבור פורססים ברוסיה, הספר הזה כולל תמשה-עשר סאמרים על-אורות אנשים שונים, שהמתכיר העוסף עתה בעבודתו הצבורית והנוצרי נפל עליו להסתרים ולספר אחרי בטחה. גם על מי חכנו ונס על פי צורתו אין בו בספר הזה שלמות, אלא כתוב הוא מגלות מלכות, שכל אחת מהן גונעת בהכרתה במקצת. מפני שיושב ככרן מתארות עולם מסותף קהן — עולם הפרקליטים והדינים.

בין הפרסופים הרוחנים, שמתאר לנו מ. מ. ווינברג בספרו, אנו מוצאים אתים, שהקהל אינו יודע כלל את מחותיהם, ואתים מהם גודעים רק מעט מאד, ורק שלשה מהם פורססים ביותר בין הקהל, ובין שלשה אלה

העברים בשורה טובה, כפי נוסף באוצר ספרותו העברית אחרי הספר שכתבו ראה בו את כתר יצירתו הפיוטית. אך — אוי לי אם אומר — לא איש בשורה אנכי היום. אין כונתי להגיד בזה, כי התרגומים גרועים ולקויים, כאותם שאנו מוצאים בכתבי פרץ מהוצאת „חשיה“, סוף סוף יודעים את כונתי „מדינה“ להקיר יותר עריכה של יצירה ולא יבואו לזולז בה. אך הספר „מפי העם“ הוא רק „תרגום“ ולא יותר... ועל זה ודאי שיש להצטער!

בשאנו באים לתרגם לעברית כתבי סופר נכרי, מחויבים אנו לכתלה להשלים עם הדברים, כי בשום אופן לא נמכור בלם וחו את נפשו של הספר המתורגם. למרגה זו לא הניעו אפילו המתרגמים מלשון עניה ללשון עשירה, ולא ילל-לשון של עשיר-עובד אי אפשר להראות מופת כזה בתרגום מלועזית לעברית. לישנונו לפי טעה לא מסוגלה למסור את רכבי כל הגונים שבלשון אירופית, וגם אין העברי בדרך כלל מסוגל לתורר אל חוץ חובו של העולם הנכרי ולרדת למעמקי פעמיו, כל מה שמתרגם עבדי מחויב לעשות — הוא רק לשאוף אל השלמות כעבודתו ולקרב אליה יותר ויותר.

אשר כן הדיב בתרגום מיהודית לעברית, יש בלשון זה הרבה יצירות יפות במקום, שיש להן ערך מחות או יותר לשעה, ואין שום צורך לתרגמן לעברית, ואולם יש גם אחיות, ששורש בשמתן היא עברית, שרק במקרה (אם גם שלא מאוגם) נכתבו היודית; זאת אלו צריכים אני להכניס לאוצר ספרותנו הלאומית, כל ספר שכזה, אף-על-פי שערבו הספרותי הוא בינוני, ואין צורך לומר אם הוא למעלה מכינוני, חשוב בעיניו הדיב יותר מכמה וכמה ספרים מתורגמים מלועזית, ואמנם גודל גרופה היא לספרותנו, שיוצרה הכולל של הספרות היהודית מנדלי שוכר ספרים עמד וכתב שנית את ספריו עברית, כל מי שקורא את כתביו של „הסכא“ בשני אלף השנות שלנו, אנו מכיר, היכן הוא „הספור“ והיכן „התרגום“.

וכוח נוראה היא לפרסום על-יכס, הסופר היהודי העצמי, שעמד נואף לכתביו ותרגם אותם לעברית באופן שאין למעלה הימנו בשינוי ולב-לבו — ער כמה שמתרגום יוכל להניע לכה.

מה שאין כן בנוגע לכתבי פרץ. לא עמרה זכות לא להשיבי אף לא לספרותנו, שיהא הוא עצמו (בעצם ידו — כמו שהלמו בעלי „מדינה“) מתורר את יצירותיו למקור העברי. הלך גדול (ואולי יותר תשוב) מכתביו וינכ הספר העברי ולא מן הרחוב היהודי, רק על פי איוו טעה נפל פרץ לחץ „הספרות העממית“, בעוד ששורש בשמתו הוא בעולם האצילות היהודי, ודוקא הוא לא זכה, שהתא נשמתו גנוה באוצר ספרותנו הלאומית, ומסריו צריכים

* М. М. Винаверъ, Недавнее. (Воспоминания и характеристика) Петроградъ 1917.

סמעיצייו ואטר נשק לו, ומניו כל סאסובר הביעו כרנע זה מעין וועח וראשו נרעע לאחור, עד שנפלה הנשיקה על צוארון מעילו.

לאחר שתי עצות שהזכירם היה נעלם ואיש לא ירע מקומו, אם הלך אל מחוץ לעיר, ששם היה רגיל לטייל ברגל יחידי ארוכות או השקיע עצמו בחוף סמרינו. הפכה ירעה להשיב לשואלים רק שתי מלים: "איננו בבית".

את שיחתיו היה מחבל בהלצות, והלצות אלו הגינו עליו, שלא תחודר אל נפשו עין זר, עין של טרונים". אלה הם קעים מעטים מתאורו של מ. מ. ווינבר, הקורא מרגיש, שעומד המהבר לפני חידה ומבטח פתרונה, ובסמארו לא בא לתת לנו את המחרון, אלא נלל לפנינו את פשטת החידה, שכל אחר ימצא פתרונה על פי דרכו.

סאסובר הכיר עצמו לעבודה מדעית, אך בתור יהודי היה עליו לעובד מתשבתו וזנעשה פרקליט. כיון שלא המירוחי רחי - היה אוטר - המירוחי עכורחי". מחוך הסקפה ראשונה יכול אדם להתחיל, כי כגון צפון פתרון החירה. אבל כגון שאחה מוטיף להסתכל במרצוף סלאי זה, אין סתרון זה נתחן סמוך לך, מרגיש אחת, שאלמלי זכה פאסובר להיות נס טרופיסור, היה נשאר "מרוס" ונעלם "מרוחק" גם בעולם זה.

הידת חייו של סאסובר היא יותר סטיכולוגית מסוציאלית, הרי לפניך אדם גאון, שנבטשי ים גאונות בכח ולא בטויל, שרוחו עוקר הרים ולא עולה על הרים, שעניו החרה כופה בהרבה עולמות ואף עולם אחד אינו כולו שלו, שלבו רחב כמתחו של אולם ואינו קולט מן העולם אלא מוריס טרורים, שהוא שליט בעולמות רבים ובידו אין על צבוא עולם כל-שהוא: סאסובר לא ברא שים שים שימה מאיתדה, וגם לא היה לו רעיון יטורי אחד אמילו באותו המקצוע, שעבד בו כל ימי חייו. עניני רות רבים מאד העסיקו את לבו, עד שאי אפשר בהיקף רחב שכזה להיות יוצר".

שיחתיו של סאסובר היו הערות בדרות נפלאות, שונות למי ענינן וגמטרות לסי מהותן".

הצעירים היו שואלים: איה גאונותו, איה כשרונו? הרי אמר גיטה גאון ניכר ברובי מרו רוחו, ואיה גודלתו של סאסובר? הן לא כתב אמילו סורה אחת, אף רעיון כללי אחד לא הביע, ובכל-אזאת אוטר מ. מ. ווינבר: "העצת זו מפני כח זה ואבטוריסה זו היתה בת מעין סחד, לא ראיתי אום שנבטמרו יראה את עצמו עליון עליו, אף לא ראיתי איש - ולא עוד אלא שקשה לי לתאר לעצמי כזאת - שסאסובר ירכין ראשו לפניו".

זו היא החירה, שנתגשפת בדמות

נמצא יהודי אחד ושמו אלכסנדר בן יעקב פאסובר, המאמר על-אודות האיש המוטלא הזה עלה ביד המחבר ביהוד, באוסן שהיא "גולת הכותרת" שבטפר הזה.

כיון שלש המסורסמים, שהזכרתי, הוא המסורסם פחות מן הקהל הגדול. הפרקליט סאסוביטש, מלכר שהיה גואם ממוסם, כתב ספרים ומאמרים גדולים על עמודי הסטרוט העולמית, והפרקליט מרוסצב הלא זכה להיות היושר-באט בדומה הממלכית הראשונה, שמחאה תקיפה חדשה בחיי רוסייה, ואולם סאסובר לא פרטם בדמוס אמילו סורה אחת מנאמרו בבתי-הדין, וגם מן העבודה הצבורית התרחק כל ימיו, ולמייכך לא נתפרסם שמו ברבים, ואף-על-פי-כן עומד הקורא ומסתכל במרצוף רוחני זה בחוף עיון מרובה ותמוך התענינות אמן קן, מפני שמרצוף זה יש בו מסורות האמנות.

מ. ווינבר הצליח למצוא מלים מכונות וקעים נאמנים כמאמרו על דבר מלאסובר לא רק משום שכן עמו הוא וקרוב יותר לנפשו שלא מדעתו, מפני - וזה הוא העיקר - שסאסובר נשאר כל ימיו חידה לבני דורו, ואמילו להמקריבים אליו, שוכו להיות חבריו ותלמידיו, וחומר כזה מוכשר לעשות מפני צורה לוקחת לב.

על-אודות סאסוביטש ומרוסצב אפשר לכתוב תכתה, בהערצה, בהחלבהות, הכל לפי החיטונו של הכותב, אלה האנשים האלה ולמי הזכרתי, שהוא מעריך את שפטיהם, אבל קשה לצייר, שיבוא אדם ויכתוב שיר לירי על-אודותיהם: נפשם גנלה ויה יותר מדי, ואין המיוס סורה על גנלה אלא על הנאתר, לא מן פאסובר. גם מי שאינו משורר ובעל דמיון, גם מי שיש על עסק רק עם הגנלה - ואיש כזה הוא מ. מ. ווינבר - כשהוא בא להסתכל במרצופו של בן עליה זה, יוצא הוא מעולם של עשה ונכנס לעולם של אצילות, הוא הסמוך לעולם המיוס.

הוא ידד אף קברו ואיש לא ירע ולא הבין לכו; ומי ירע אם יבוא יום באיזה זמן מן הוסיטו והוא יהיה מוכן יותר, הוא שעבד את כח דצונו לשמור על תעלומות נפשו, שלא יהודר איש אל קרשי קדשיו". גיור היה האיש מסבעו, אם הוא היה פקח מאד, וגם כל העולם בדרות אחרונים, כדו ש"תיחק אל המרבר" או ש"מחך עורף להבלי העולם ולא יאה מוכרח לסוף לו מסלה בחוף דרך החיים של בני דורו. אך הוא האמאן עד כמה שאפשר לכבוש שגילו מן הדד, להטיר נפשו רק מסע מן המסע ולקחת מאת הצבור רק טועם מן המועס. ידידות, אבהה - כפי שרגילים אנו להבינן - כאילו זרות היו לרוחו. קשה לי לתאר את סאסובר מקרוב למישהוא מדבר ברוב בנתיבות. גם את יור הוסיס לאיש מתוך לביתו רק בעל יד, ומעשה שהיה ביום יובל, שקם אחר

מִן סַאגַּה הַעֲלֹמִים עִם רִיחַ בְּכוֹרֵי הַחַיִּים בְּלִבְלוּבִים, וּמִצֵּב סִכּוּה, שֶׁמִּצַּד אַחַד הַדֹּלֶךְ נוֹצֵר מִדַּע עֲבָרֵי כִכְלִים נִכְרִים וּמִצַּד שֵׁנִי הוּא נִוּחַח כַּעֲיָן, יוֹצֵא דוֹפֵן לַחֹךְ הַסְּמֵרוֹת לַעֲבָנֵי הַחַיִּים - הִיחָה פְּנֵי-עַכְבּוֹד לַמִּדַּע הָעֲבָרִי וְעָכּוֹב לְהַתְּפַחְתוֹתוֹ.

וּמִגַּם עוֹר לִפְנֵי שָׁנַיִם אַחֲרוֹת נֶעֱשֶׂה הַנְּסִינָה לְקִבְעֵת מִדּוֹר סִכּוּה בְּעִבְרִית עַל-יְדֵי הַרְצָאת "מֹדִיעַ", כְּגֹשֶׁה לְהוֹצִיא מֵאֲסָפִים בְּשֵׁם "רְשׁוּמוֹת" בְּעִרְכּוֹתוֹ ס' א. רְרוּיָאנוֹ, וְהַמֶּאֱכָף הָרֵאשׁוֹן כִּבְר הִיחָה מְסוֹדֵר בְּדוֹפּוֹ, אֲלָא שְׂבָאמְצָה קִצְצָה עַלֵּינוּ הַרְגוּהָ שֶׁל הַמְּלַחְמָה, מְעַרְצָה מִסְרָשָׁה אַח כֹּל מְסוֹרַתוֹ וְגַם נִמְיֵין זֶה נִתְקַפְּתָה.

וְעַתָּה הִנֵּה בָאָה הַרְצָאת הַחַיִּים לְמַלְאָךְ אֶת הַצִּוְרֵךְ הַחֲסוּב הַזֶּה. יִצְיֵאָתוּ שֶׁל "הָעֲבָר" הִיא אֲסוּף חוּיִין חֲשׁוֹב בְּמְסוֹרַתוֹ, וְמֵה גַם שֶׁהַמְּעִלָּת שֶׁל "הָעֲבָר" בָּאָה וּמְעִידָה: שֶׁ"הָעֲבָר" אֵינָנו בִּיתְ-עֲלֵמִין, שְׂאֲנִשִּׁים בָּאִים לְפָאָרָה בְּמַצּוֹת נְהוּרוֹת, גַּם לֹא יִימָה לְמוֹעֲצָאִים, טְמֵלְקָטִים כּו שְׂרִירֵי עֲתִיקוֹת חֲסִירֵי רוּחַ וְנִשְׁמָה, הוּא עֲבָר חַי מֵלֵא לַח, שֶׁמִּמֶּנּוּ יִשְׁתַּלְּשֵׁל הַהוֹר שְׁלוֹנוֹ, הַמְּחִיבֵר עִמּוֹ בְּאֲלֵפֵי חוּטִים, וְאֶף שֶׁתִּשְׁלַח לְהִקְיָמוֹ בְּצִבְעֵי הָרַעֲנָנִים לְכַבֵּר אֶת תּוֹלְדוֹת הַיְהוּדִים וְהַיְהוּדוֹת, בִּיחּוֹד בְּרוּרוֹת אֲהֻרָנִים" (תְּעוֹדַת "הָעֲבָר"). - הַהֲטָחָה זֹאת מִצַּד הַמַּעֲרַכַת מְעוֹדֶדֶת אֶת הַקְּרִיאָה, הַמְּבַקֶּשֶׁת אֶת הַנְּחִיבוֹת לְ"הָעֲבָר" הַיִּשְׂרָאֵלִי.

וְאוֹלַם כִּשְׂדֵךְ נַעֲיָף עֵינַי בְּ"חֹכֵן הָעֵינָנִים", מִיד מִתְּגַלִּית אֵינִי אֲרַעִיּוֹת מַפְלִיאָה בְּעֵצֵם הַחֹמֶר וְעֵיבּוּבֵיהָ מִיְהוּדָה קִצְצָה שֶׁל הַתְּקוּפוֹת. בְּחִיקָה שֶׁל יוֹר דְּחֹק וְנִשְׁכַּח ("סִפְרֵי הַיְהוּדִים" שֶׁל י. צִיבֵרְג) עוֹלָה וּמִצְרַפְּתָה לְהַד הַיִּסְמָה הַקְּרִיבוֹים לָנוּ, הָעֲבָר הַרְחוֹק מִלְּכַבֵּד עִם הָעֲבָר הַקְּרִיב, עִם הַהוֹר מִשֵּׁם.

וְיִחַר עִם הַחֹמֶר הַהִיסְטוֹרִי בָאִים שֶׁם מֵאֲמָרִים שִׁמְשֵׁם, שְׂאֵינִן לְהַטֵּם שׁוֹם שִׁיבוֹת אֶל הָעֲבָר, כְּמוֹ מֵאֲמָרוֹ שֶׁל סָאוֹל גִּינוּבוֹרְג עַל אֲבֵרָהֶם שֶׁאֵפוֹ, שְׂאֵינוֹ מְגַלֵּה קוֹ חֵדֶשׁ בִּיצִירָתוֹ שֶׁל מֵאֲפוֹ לְכַשְׁעֲמָה וְאֵינוֹ נִטְפֵּל גַּם בְּצַד הַהִיסְטוֹרִי שְׂבִחוֹיִן זֶה; אוֹ, לִפְסֵל מֵאֲמָרוֹ שֶׁל זֶלְמָן עֶפְרַסְטֵיין עַל הַמְּנוּחַ מְגִלֵּי - כְּלוֹם מִקְּדוֹת בִּירְחוֹן הִיסְטוֹרִי? וְמֵה עֵינָנו שֶׁל מֵאֲמָר כְּמוֹ "אֲנִישִׁים וּמַעֲשִׂים" מֵאֵת ש. רֹוּנְפֵלְד לְכֵאֵן? אֲכִינֵם הַ"אֲנִישִׁים וְהַמַּעֲשִׂים" וְחַי הַעֲיִידוֹת הַיְהוּדִיּוֹת בְּפּוֹלִיִן בְּשַׁעַת הַמְּלַחְמָה וְזֵרִם הַמְּלִישִׁים רֵאיוֹנֵה הִיוּ שִׁיכְתּוֹבוֹ בְּסִפְרֵי, וְהַרְבִּיבִים נִקְרָאִים בְּאֵמַת עֵינָיִן רַג, - אֲבָל מֵאֲמָר סִכּוּה הִיחָה מִכִּיר אֶת מִקְּדוֹת בְּכֵל מִכְתָּב עֲתִי שֶׁהוּא וְלֹא בְּ"הָעֲבָר" דוֹקָא.

וּמִלְּכַבֵּד הָאֲרַעֲיוֹת שֶׁל הַחֹמֶר, מֵרַנְשֶׁה בְּ"הָעֲבָר" עוֹד לְקִי גֹדֵל, שֶׁהֲרַבָּה מִן הַמֵּאֲמָרִים שֶׁנִּדְפְּסוּ בּוֹ תוֹרְגֹמָה, כְּפִי הַנְּרָאָה, לְעִבְרִית מְלִשׁוֹן אַחֲרָת הַמַּעֲרַכַת יִצְרָה לֹא שְׂקָהה לְלֵל וּבִלְעַל עַל תְּקַנָּה לְמִשְׁלוֹן וְהַסְּנִינָן, וְלִפְנֵיכֵן נִקְרָאִים הַרְבִּיבִים הַמְּחֹרְגָמִים כְּבִבְרוֹת, וְהַשְּׂבוּשִׁים הַלְּסוֹנִיִים צִרְפִּים אֶת הַאֲוִיִן מִשֵּׁם.

פֵּאָסוֹבֵר, וְלִפְנֵיכֵן עוֹמֵד מ. מ. וְוִינְכֵר לְפָנֵי דְמוּת וּוּמִרְנִיש, שֶׁרַק עַל פִּי הַסִּימָנִים הַחֵיזוּנִים - אֲמִנּוּחֵי, פְּעוּלּוֹתֵי, דְבָרֵי - אֲשֶׁר לִיחֵר לֹא מִקּוֹם בְּחִבְרַת בְּנֵי דוֹר, הַסְּרִילִים הַמְּסוֹרְסִים, וְאוֹלַם עַל פִּי פְּנִימִיּוֹת נִשְׁמָתוֹ מוֹבֵדל וּמוֹרֶשׁ הוּא מְבוֹלֵס, הֵם בְּעַלֵּי כְּשֶׁרוֹן, פִּחוֹת אוֹ יוֹתֵר, וְהוּא - גֵּאוֹן.

כְּשֶׁאֲחָה קוֹרֵא אֶת דְּבָרֵי שֶׁל מ. מ. וְוִינְכֵר עַל גִּדּוּלְתוֹ שֶׁל פֵּאָסוֹבֵר וְעַל אֲוִפֵן שֶׁתְּשַׁבְּתוֹ וְעַל הַכַּח הַמִּיחֹדֶה שֶׁהִיחָה לֹו לְהַרוֹם וְלִבְנוֹת בְּדוּיֹק קֵל בְּנִיין שֶׁלֵם וְלֵהֲאִיר בְּהַעֲרָה כְּלֵאחֲרֵי יַד אֲוֹר חֲדָשׁ עַל עֵינָן מְסוֹבֵךְ - עוֹלָה מְבִלִּי מִשֵּׁם עַל לִבְךָ רְמוֹתוֹ שֶׁל גֵּאוֹן אַחֵר שְׂכַעְלָמְנוּ הַיְהוּדִי, - הוּא הַגֵּאוֹן מוֹוִילְנָא.

הֲרִי נֵם זֶה לֹא הֲשִׁאִיר לָנוּ אַחֲרָיו סְפָרִים גְּדוֹלִים וְלֹא יִכַר שִׁיטָה שְׁלֵמָה - וְגַם הוּא הִיחָה מְרוּצָה... בָּאֵרֶת - פֵּאָסוֹבֵר אֵינָה אֲסוּף חִידָה חֲדָשָׁה כְּעוֹלָמְנוּ; חִידָה עוֹלְמִית הִיא.

מ. בן-אליעזר.

הַעֲבָר

רְבַעוֹן לְדְבָרֵי יְמֵי הַיְהוּדִים וְהַיְהוּדוֹת. הָעוֹרֵךְ ש. גִּינוּבוֹרְג, הַמְּשַׁתְּתָפִים בְּעִרְכָּה: ד"ר מ. א. אֵיזֶנְשְׁטַאט, ב'צ כץ, רֵאוּעֵנְפֵלְד. הוֹצֵאת "חִיכ"ב. כֵּרֶךְ א. חֲשׁוֹן - טִבַּח תְּרַע"ח.

הַצִּוְרֵךְ לְקִבּוֹעַ מוֹרֵר מִיחֹד בְּמְסוֹרַתוֹ לְמַדַּע הַהִיסְטוֹרִי הַיִּשְׂרָאֵלִי, מְלַקְטֵי עֲתִיקוֹת וְתַעֲרוֹדוֹת הַהִיסְטוֹרִיּוֹת וְלִכְלֵל הַחֹמֶר הַמְּנוֹמֵר, הַשׁוֹפֵךְ אֲוֹר עַל חוּיֹנוֹת הָעֲבָר שְׁלוֹנוֹ, הַרְבֵּשׁ זֶה כְּבָר, הַכֵּל מֵדִים, שֶׁהַאֲסָפִים וּמִכְתָּבֵי הַעֲמִים, אֲשֶׁר הוֹקְדָשׁוּ לְחִקֵּי הָעֲבָר בְּלִשׁוֹן הַרוֹסִית, כְּלוּ "Эрр. Старрета", "Паррррррр", וְכֵן וְכֵן בְּלִשׁוֹן גֵּאוֹלֵם, הִיוּ גִידוּלִים זֵרִים בְּלִשׁוֹן זוֹ. כְּשֶׁהִיחָה אֲדוֹם קוֹרֵא כֹל אוֹתוֹן הַתַּעֲרוֹדוֹת וְהַשִּׁמוּחֹת. הַכְּתוּבוֹת בְּנוֹטח הָעֲבָרִי הַמִּיחֹדֶה שִׁתֵּן בְּלִשׁוֹן נְכִרִיָּה, הִיחָה מְרַגֵּשׁ אֵינוֹ אֵי-נַעֲיִמּוֹת. הַרְבֵּה מִן הָעֲצִימוֹת וּמִן הַמְּקוֹרִיּוֹת הַמִּיחֹדֶה הַשְּׂוֹכָה עַל עֵינָיִם כֵּאלֵף לְפִי בְּלִשׁוֹן הַקְּדוּמוֹת אוֹ הַעֲתִיקָה הִיחָה הוֹלְכַת וְאוֹבֶדֶת בְּלִשׁוֹן נְכִרִיָּה, וְחוּץ מִזֶּה הִיחָה הַלֵּב קוֹבֵל כְּנֵגֵד מֵה שְׂאֲפָסִים אֵת אֲבִקֵי הוֹהֵב שֶׁל הָעֲבָר וְכֵל הָעוֹשֵׁר הַהִיסְטוֹרִי שְׁלוֹנוֹ לַחֹךְ כְּלוֹם זֵרִים, וְהִרִי כוֹלֵם עֲבָרִיִים הֵם, וְלִמָּה זֶה יִנְדַּע עַל אֲכַסְנֵיהָ אֲרַעִית וְחוֹלְפָתָ - וּמִן הַצַּד הַשֵּׁנִי הִיחָה מוֹזְקִירִים לְעֵינָנו מִתְּחַךְ מִכְתָּבֵי הָעֲמִים הָעֲבָרִיִים כֹּל אוֹתוֹם הַמֵּאֲמָרִים הַסְּבִיאֵלִים, וְהִיוּ שְׂרִיחַ "עֲתִיקוֹת" הִיחָה עוֹלָה מֵהֵם, וְהִיוּ גֵרָאִים לְמִשׁוֹנֵים בְּהִיטָם נַחֲוִיִים יַחַד עִם הַשְּׂרִיחַ וְהַסְּפוּרִים וְשִׂאֵר הַצִּירִיּוֹת, שֶׁעֲלַח